

Lausunto

18.7.2022

Viite: HVA/383/00.04.00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston huoltovarmuuselonteoksi

Varsinais-Suomen hyvinvointialue lausuu pyydettyinä valtioneuvoston huoltovarmuuselonteon luonnoksesta seuraavaa:

Varsinais-Suomen hyvinvointialue pitää valmisteltua huoltovarmuuden selontekoa erittäin tärkeänä ja tervetulleena strategisena asiakirjana julkisten palveluiden jatkuvuudenhallinnan turvaamiseksi. Huoltovarmuuselonteossa määritellään ensimmäisen kerran keskeisiä linjauksia kansallisen huoltovarmuuden kehittämiseksi vuoteen 2030 mennessä. Varsinais-Suomen hyvinvointialue haluaa osaltaan korostaa seuraavia selonteon asiakohtia hyvinvointialueen palveluiden jatkuvuudenhallinnan näkökulmasta tarkasteltuna.

1. *Huoltovarmuuden toimintamalli ja -prosessit*

Selonteossa on korostettu eri ministeriöiden vastuuta toimialojensa huoltovarmuuden ylläpitämisestä ja sen kehittämisestä. Ministeriöiden välisestä huoltovarmuuden yhteensovittamisesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö.

Kansallisen huoltovarmuuden kehittämisessä on strategisten tavoitteiden lisäksi huomioitava myös alueellinen huoltovarmuus sekä palvelutuotannon toteuttamiseen vaikuttavat alueelliset erityispiirteet. Hyvinvointialueiden palvelutuotannon jatkuvuudenhallinnan näkökulmasta on erityisen tärkeää varmistaa huoltovarmuuteen liittyvien toiminnallisten prosessien toimivuus myös palvelutuotannon tasolla.

Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä eri ministeriöiden lisäksi mm. hyvinvointialueen ja alueellisten viranomaisten, kuntien, 3. sektorin sekä elinkeinoelämän välillä. Alueellinen yhteistyö tuo myös synergiaetuja ja siten tehostaa käytössä olevia resursseja sekä laajentaa yhteistyöhön osallistuvien toimijoiden kokonaisturvallisuuteen liittyvää tietoperustaa.

2. *Alueellinen huoltovarmuuden tilannekuva*

Selonteossa todetaan, että yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden mahdollistavat elintärkeät palveluprosessit ovat hajautuneet sekä sijainnin, että omistuksen suhteen. Toimintaympäristömme kompleksisuus ja lisääntynyt palvelutuotannon keskinäisriippuvuus kasvattaa uusia haavoittuvuuksia, jotka haastavat kansallisen varautumisen lisäksi myös huoltovarmuustoiminnan. Huoltovarmuuden toimintakyvyn ylläpitäminen edellyttää laajaa toimintaympäristön tilannekuvan muodostamista ja ylläpitämistä. Nykyisin eri tahojen turvallisuuden ja huoltovarmuuden tilannekuvaa kootaan pitkälti samoista tietolähteistä, mutta ristikkäisillä toimintatavoilla ja osin useaan kertaan. Päällekkäisestä ja pirstaleisesta tilannekuvan muodostamisesta

johtuen laaja-alaisempaa turvallisuuden tilannetietoisuutta ei voida muodostaa ilman merkittävää viivettä. Myöskään kootun turvallisuuteen tai huoltovarmuuteen liittyvän tiedon kokonaisarvoa ei pystytä tästä syystä hyödyntämään nykytilanteessa kovinkaan tehokkaasti.

Hyvinvointialueiden palveluiden järjestämisen sekä yhteiskunnan kriittisten toimintojen jatkuvuudenhallinnan ja huoltovarmuuden kannalta on kokonaisturvallisuuden yhteistyötä eri toimijoiden välillä kehitettävä nykyistä laaja-alaisemmin. Nopeasti muuttuvat tilanteet edellyttävät ennakointia, ajantasaista tilannekuvaa ja nopeaa toiminnallista reagointia. Alueellisten turvallisuustoimijoiden turvallisuuden ja huoltovarmuuden tietoisuutta tulee ylläpitää jatkuvasti päivittyvällä yhteisellä tilannekuvalla sekä toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten analyttisellä seurannalla. Ennakoivalla ja poikkihallinnollisesti muodostetulla kokonaisturvallisuuden tilannetietoisuudella pystytään ylläpitämään riittävää suorituskykyä varautua yhteiskuntaamme kohdistuviin kriiseihin ja häiriötilanteisiin.

3. *Kansalaisvarautuminen*

Selonteossa on tuotu esille kansalaisten rooli ja merkitys yhteiskunnan kriisinsietokyvyn ylläpitämisessä sekä omatoimisessa varautumisessa. Selonteossa on esitetty kansalaisvarautumisen yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi lisätä kansalaisten tietoisuutta omatoimisesta varautumisesta mm. tuottamalla aiheesta opetusaineistoa.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue kannattaa kansalaisvarautumisen kokonaisuuden edistämistä, mutta elinkaarimalliin pohjautuen. Hyvinvointialueiden sosiaali-terveys- ja pelastustoimen palvelujen piirissä oleva asiakaskunta ei ole yhtenäinen joukko, jolla olisi yhtenäinen palvelutarve. Tästä syystä kansalaisvarautumista tulee tarkastella kokonaisuutena ja eri asiakasryhmien tarpeet tunnistaa. Hyvinvointialueen palveluiden jatkuvuudenhallinnan kannalta on merkityksellistä, että kaikki asiakassegmentit on huomioitu kansalaisvarautumisen edistämässä.

Turussa 1.8.2022

Antti Parpo

Varsinais-Suomen hyvinvointialue